

Ferman

Ömer Seyfettin

Ferman — Ömer Seyfettin

İlk yayın: Yeni Mecmua, 23 Ağustos 1917, sene 1, sayı 7 (kaynak: Vikikaynak sayfa notu)

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

<https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Ferman&oldid=163811> (revizyon 163811). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

Sanki bir tûfandı. Gök delinmiş gibi fasılasız yağmurlar yağıyor ve bütün ordu Semlin'e doğru sel, çamur, sis ve bora içinde ilerliyordu. Belgrad - Şabaç yolu çökmüştü. Karanlık ormanlara, sarp yokuşlara, uçurumlu dağlara alışkın olmayan nakliye develeri, yedekçileriyle beraber kaybolmuşlardı. Zâbitler bağırıyor, boru sesleri işitiliyor, atlar kişniyordu. Hatta padişahın otağı bile meydanda yoktu. Bu kısa yol, üç gündür bitip tükenemiyordu.

Konak yerine, yalnız sadrâzâmın çadırı kurulabilmişti. Padişah gerdûnesinin penceresinden kendi otağını göremeyince, etrafındaki ıslanmış, allı yeşilli, sırmalı esvablarıyla gözleri kamaştıran iri ve çevik muhafızlarına:

— Daha durmayacak mıyız?

Dedi.

—

Hiç kimse cevap vermedi. Herkes önüne bakıyor ve şakır şakır yağmur yağıyordu. İhtiyar padişah hastaydı. Fakat ayaklarındaki nikris sızılarını duymuyor, Kurban Bayramı namazını Semlin'de kılmayı düşünüyordu. Artık eskisi gibi ata binemiyor, hatta vezirleriyle istişâre için bile gerdûnesinden çıkamıyordu.

Konak yerinde otağ-ı hümayunu görmeyen bütün ordu, âsumânî bir gazap karşısında donakalmış; günahkâr bir cemaat gibi birdenbire sustu. Sesler, borular, uğultular, hatta atların kişnemesi bile kesildi. Yalnız yerlere ve çalılara düşen yağmur damlalarının şıkırtışı duyuluyordu. Sadrazam ne yapmıştı? Tâ İstanbul'dan beri padişahı bir konak ileri gidiyor, yolları düzeltiyor, otağ-ı hümayunu kurduruyordu. Bu onun vazifesiydi.

Fakat hangi otağ-ı hümayun?..

Yağmurun loş gölgeleri içinde, koca kavuğu ve uzun boyuyla Sokullu'nun, elleri önünde bağlı, gözleri yerde, yavaş yavaş

gerdûneye yaklaştığı görüldü. Ulaklar açılarak yol veriyordu. Arkasından üç tuğlu vezirler de geliyordu. Kavuğundan sızan sular solgun yüzüne, sarı sakalına akıyordu. Som sırma perdenin yanına gelince:

— Padişahım, merhamet ediniz, kulunuzun çadırına teşrif buyurunuz, dedi.

— Bizim otağımız niçin yapılmadı?

— Otağcılar fırtınadan yolu kaybetmişler. Konak yerine gelemediler, padişahım...

—

—

Padişah bir şey söylemedi, perdenin gerisine çekildi. Yağmur durmuyor, daha ziyâde şiddetleniyordu. Sokullu'nun işaretiyle, altın yaldızlı muhafız mızraklarının arasındaki murassâ gerdûne hareket etti. Sakin ve ıslak vezirler, büyük kavuklarındaki parlak tuğları sallayarak, gözleri yerlerde, altın tekerleklerin yanı sıra yürüyorlardı. Çadırın önüne gelince, gerdûnedен inen padişahın kollarına girdiler. Sırma perdeli kapıdan içeri soktular.

* * *

Hiç durmadan yağmur yağıyordu.

... İstanbul'dan kırk dokuz günde Belgrad'a gelen yorgun ordu, yollarda birtakım haydutların taarruzuna uğramıştı. Yeniçeri ağası bunların takibine çıktı. Malkara Beyi, Evren Bey'le birleşti. Hepsini saklandıkları kovuklarda tuttu. Konak boylarında astırdı. Bu takiplerde Dergah-ı âlî mensuplarından ve padişahın gözdelelerinden pek genç bir kahraman olan Tosun Bey yine kendini gösterdi. Tek başına dağları, ormanları, mağaraları dolaştı. Beşer, onar rastgeldiği eşkiyalarla tek başına vuruşarak hepsini yere serdi. Bütün ordu yolunu temizledi. Hiçbir yasakçı onun arkasından at süremiyor,

kimse ona yetişemiyordu. İleri, geri, üç konağı birden gidiyor; uykusuzluk, yorgunluk nedir bilmiyordu. Dört sene evvel padişah, onu sipâhîler arasında görmüş, güzelliğine, şeci tavırlarına meftun olarak maiyetine almış, kendisine birçok hizmetler vermiş, hatta bir sene içinde çavuşbaşığa kadar çıkarmıştı. Henüz yirmi beş yaşındaydı. Gür siyah bıyıkları, şahin bakışlı iri ela gözleri, geniş ve kalın omuzları, levendâne yürüyüşü, her göreni hayran ederdi. Muharebelerde, ayrı ayrı yerlerinden şimdiye kadar otuz yara almış ve ne kadar general kafalarını mızrağına takarak paşalara hediye etmişti... O, bütün ordu içinde rakipsiz bir cesaret, kahramanlık ve çabukluk enmuzeci idi. İhtiyar Zal Mahmud'dan daha kuvvetli olduğunu herkes biliyordu. Kuş gibi uçar, yıldırım gibi seğirtir, arslan gibi atılır, kaplan gibi parçalardı. Sadrazam en tehlikeli işlere onu saldırır, büyük ve harikulâde muvaffakiyetlerden sonra padişahın huzuruna sokar, ona iltifat ettirirdi. Kendilerinden başka yiğit olduğuna asla ihtimal vermeyen mağrur yeniçeriler bile önlerinden o geçerken kendilerini tutamazlar, galeyana gelirler:

— Yaşa Tosun Bey! Seni hangi ana doğurdu!

Diye nara atarlardı. Tek başına yaptığı şeyler dillere destandı. Muhâsaradaki kalelere gece gizlice kurulan ince merdivenlerden çıkmış, yalınkılıç, tek başına, düşman arasına atılmış... Düşman ordugâhlarının görünmeden arkasından dolaşarak, cephânelerine ateşe vermiş... Esir olduğu vakit yüzlerce muhafızın arasından kurtularak, kendini beklerken öldürdüğü nöbetçilerin silahları ve atlarıyla dönmüştü. Herkes onu sever, herkes ona hürmet ederdi. Hatta vezirler bile... Çünkü Tosun Bey, bu cesaretiyle yakında beylerbeyi olacak, vezirlik için çok beklemeyecek, ihtimal... Evet ihtimal daha sakalına kır düşmeden padişahın mührüne nail olacaktı. Hem cesur, hem fâzıldı! Seferlerde sedefli curayla

kahramanlık destanları söyler; sulh zamanında gayet çelebice hikmetlerle dolu gazeller, kasideler yazardı. Kılıç kabzasının nasırlattığı elinde, kalem yabancı durmuyordu. Halkın ağzında kendisine dair birçok efsaneler dolaşırdı. Babasının bir emektarı onu büyütmişti; haksız yere kafası kesilmiş bir beyin oğlu idi.

Yağmur durmadan yağıyordu.

Konak, çamurlu ve bozuk bir yolun sağında kurulmuştu. Her taraftan seller akıyor, askerler sırayla yerlerine geliyorlar, çadırlar kuruluyor, kazanlar indiriliyor, ötede beride ateşler parlıyordu. Bu kalabalığın arasında Tosun Bey'in al atıyla süzüldüğü görüldü. İki konak geriden orduya yetişmişti. Yol kenarında semeri devrilmiş bir katırı kaldıran yeniçerilere sordu:

— Otağ-ı hümayun nerede, ağalar?

Yeniçeriler onu görünce doğruldular, hürmetle selamladılar. En yaşlıları cevap verdi:

— Kurulmadı.

— Efendimiz geri mi gitti?

— Hayır.

— Ya nerede?

— Sadrazam Paşa'nın çadırında.

Tosun Bey durdu. Yeniçerinin yüzüne dikkatle baktı. Yeniden sordu:

— Otağ-ı hümayun nerede kurulmuş?

— Kurulmamış.

— Niçin?

— Kaybolmuş...

— Ne?..

— ...

Yeniçeri sustu. Önüne baktı.

— Otağ-ı hümâyun mu kaybolmuş?

— Evet...

Tosun Bey fena halde hiddetlendi. Dişlerini sıktı. Otağ-ı hümâyun nasıl kaybolurdu? Bunu havsalası almıyordu. Padişah, onca mukaddesti. Otağ, onun nazarında müteharrik bir Kâbe'ydi. Kâbe'si yıkılan bir mümin tehâlükü ile ağır ve keskin mahmuzlarını atının karnına vurdu. Islak tuğlarıyla bayrak direkleri görünen sadrazam çadırına doğru saldırdı. Ama pek ileri gitmedi. Seğirdim ustaları yağmur içinde dolaşıyordu. Kendisini pek seven Kazasker Perviz Efendi'nin çadırını gördü. Yere atladı. Atını, koşan bir hizmetkâra verdi. Kahramanlık şiirlerini okuduğu Perviz Efendi, çadırın içinde ayaktaydı. Nişancı Eğri Abdizâde Mahmut Çelebi'yle Şabaç Köprüsü'nün, Semendire Beylerbeyi Bayram tarafından nasıl yapıldığını konuşuyordu. Onun girdiğini görünce:

— Hayrola, Tosun Bey!

Diye lafını kesti, Tosun Bey titriyordu. Kendine mâlik değildi:

— Otağ-ı hümâyun kaybolmuş.

— Evet oğlum.

— Bu nasıl olur, efendi hazretleri?

— Yolu şaşırılmışlar belki...

— Sadrazam paşa bir konak önden gidiyor. Nasıl Kaybetmiş?

—

Perviz Efendi cevap vermedi. Mahmut Çelebi yağmurun, fırtınanın şiddetinden bahsetmek istedi. Tosun Bey coşuyordu. Açtı ağzını kapadı gözünü... Artık bu kadar kayıtsızlık olur muydu? Bu kulluğa yakışır mıydı? Hasta velinimet hiç düşünülüyordu. Ya otağı suya kaptırdılarsa... Ya taht bulunmazsa... Daha İstanbul'dan çıkmazdan evvel bir çavuş gönderilerek Semlin'e mülakat için çağrılan Zigismond'u, padişah nerde huzuruna kabul edecekti? Bir

parça yağmurdan yollarını şaşırان, dağılan orduya, padişah nasıl emniyet edecekti? Tosun Bey cesur adamlara mahsus o mütecaviz pervasızlıkla ağzına geleni söylüyordu:

— İki konak arasında bir otağa sahip olamayan adam, koca bir devleti nasıl idare eder? dedi.

Bu çok ağır bir sualdi. Perviz Efendi, kalın halının üzerine serilmiş erguvânî şiltesine çöktü. Mahmud Çelebi bu sözü hiç işitmemiş gibi davrandı. Durmadan yağan yağmurun sayısız ve asabi damlaları tıpır tıpır çadırın üstüne düşüyor, ordugâhın müphem uğultusu içinde, sanki hayali bir akının uzak ve muntazam ayak seslerini duyuruyordu.

* * *

Tosun Bey dışarı çıkınca, aceleyle adamlarını buldurdu. Atını değiştirdi. Kimseyle konuşmadan, tek başına, otağ-ı hümayunu aramaya çıktı. Hava gittikçe kararıyordu. Derin yarlardan, sel yarıklarından aştı. Taşan, köpüren derelerden geçti. Ormanlara dalan yollara girdi. Tepelere çıktı. Dört tarafa naralar savurdu. Sesinin boğuk akislerinden başka bir cevap alamadı. Gelen gece pek karanlıktı. Yağmur durmuyordu. "Sabah erkenden çıkar, bulurum" diyerek geri döndü. O kadar karanlıktı ki... Dizgini boş bırakıyor, geldiği yollardan atının sevk-i tabiisiyle dönebiliyordu.

Meşaleleriyle, ordugâh uzaklardan görünmeye başladı. Karanlığın, yağmurun, rüzgârın içinde at, âdi adımlarla yürüyordu.

— Kimdir o?

On adım ötede koyu bir karaltı belirdi...

— Yabancı değil...

— Sen misin, Tosun Bey!

— Benim!

— Sadrazam Paşa Efendimiz sizi arattırıyor. Biz on sipâhî, etrafa dağıldık.

— Pekâlâ, gidelim.

Ve karanlığın içinde Tosun Bey önde, sipâhî arkada, ordugâha koştular. Meşaleleri, nöbetçileri, mehterleri geçtiler. Zaten hizmetkârlar, solaklar, çavuşlar yağmurun altında bekliyorlardı. Tosun Bey'i, sadrazamın yanına götürdüler. Paşa büyük şiltesine yaslanmış, uzun ve murassâ çubuğunu çekiyordu. Karşısında Silahtar Cafer Ağa ile Nişancı Feridun Bey dîvan duruyordu.

— Oğlum Tosun, dedi, sana bir iş çıktı. Senin gibi at sürecektir yok. Bu ferman-ı hümayunu şimdi al. Koş, Niş'e götür... Oradaki Bey'e ver...

Karşısında sırlıklam dîvan duran Tosun Bey'e, öpüp başına koyduğu kırmızı bir keseyi uzattı. Tosun Bey, elleri bağlı, ilerledi. Eğildi. Keseyi aldı. Öptü. Basına koydu. Dışarı çıkarken Sadrâzam:

— Haydi arslanım, çabuk, yolun uğurlu olsun!

Diyerek gülümsedi. Çadırın önünde mükemmel bir kır atın onu beklediğini gördü. Yağmur hâlâ eski şiddetiyle yağıyordu. Bindi. Karnı açtı. Üzengisini tutan hizmetkârlardan su istedi. Verdikleri çotrayı nihayetine kadar içti; ağır, keskin mahmuzlarını atın karnına vurdu. Ordugâhın kalabalığı, ışıkları, uğultusu arasından beş dakikada çıktı. Karanlığın, yağmurun, rüzgârın içinde dörtnala uzaklaştı. Kayboldu...

Ormanlardan, derelerden, köprülerden, tepelerden, uçurumlardan şimşek gibi geçti. Belgrad'da durmadı. Hemen atını değiştirdi. Ağızğını aldı. Yine yola atıldı. Hiç uyumuyor, yalnız düz yerlerde atı tırıs giderken, rüyasız ve uyanık bir uykuya dalıyordu. Gecelerden gündüze, yağmurlardan güneşe girdi. Haziran sıcaklarıyla esvabları kurudu. Kendi ve atı terledi. Akşamları serin

rüzgârlara karışan bülbül sesleri işitti. Sabahları cıvıldaayan tarlakuşlarının saklandığı ekin deryaları içinde yürüdü. Nihayet bir gece, pek uzaktan Niş'in aydınlıklarını gördü. Büyük bir çiftliğin önünden geçiyordu. İri ve azgın köpekler arkasından koşuyor ve havlıyorlardı. "Gün doğuncaya kadar şurada kalayım. Erken şehre girerim," dedi ve çiftliğe saptı. Herkes gibi çiftliğin adamları da onu tanıyorlardı. Atını aldılar. Hürmetlerle yukarıya, kuleye çıkardılar.

— Ben biraz dinleneceğim. Gün doğmadan beni uyandırın!
Emrini verdi.

Ne vakit olursa olsun, her gelen yolcuya yemek çıkarmak âdetti.
Tosun Bey:

— Hiçbir şey istemem. Bana biraz ayran getirin, dedi.

Getirip bıraktıkları testiye dikti. Susuzluğu geçince sedire uzandı. Gözlerini kapadı. Fakat uyuyamadı. At üzerinde gelen uykusu, böyle hareketsiz kalınca kaçıyordu. İki tarafına döndü. Tolgasını çıkardı. Kılıç kemerini gevşetti.

... Tam dalacağı sırada birdenbire sıçradı. Göğsünün üzerine koyduğu ferman ateş almış yanıyordu. Elini götürdü. Hayır... Tuhaf bir rüya. Ferman yerinde duruyordu.

Biraz daldı.

Rüyasında, götürdüğü, fermanın eriyerek kan olduğunu, sonra tûfan dalgasının kırmızı alevler halinde bütün vücudunu sardığını görüyordu. Sıçradı, uyandı. Hiçbir tehlike karşısında intizamını bozmayan kalbi şimdi hızlı hızlı çarpıyordu. Doğruldu: "Hayırdır, inşallah..." dedi. Oturdu. Bir şeyler okudu. Döndü. Üç defa sol tarafına tükürdü. Elini titreyerek fermana götürdü. Yerinde idi. Yavaşça tuttu ve gayr-i ihtiyârî bir hareketle çekti. Ocağın üzerindeki kandilin titrek ve sönük aydınlığı içinde baktı. Üstüne sardığı çevreyi çıkardı. Bu kırmızı bir kese idi. Yanından balmumu ile

mühürlenmişti. Dikkat etti. terden, yağmurdan ve hareketten bu mum mühür yerinden oynamıştı. Acaba içinde ne vardı? Dehşetle rüyasına giren bu ferman ne idi? Mutlaka inzibata dair bir emr-i şerif... Çünkü harp yukarıda idi. Haydutlar, cephâne, yahut yollar ve mekkâreler için bir şey olmak ihtimali vardı. Ama, hayır... Bu mühim, pek mühim bir emirdi. Çünkü bilhassa kendisiyle gönderiliyordu. Acaba ne idi?

Fermanı tekrar çevreye sardı. Koynuna koyacaktı. Fakat göğsünün görünmez bir cendere ile sıkıldığını duydu. Boğazı tıkanı. Sanki ferman sahiden ateş almış, vücudunu yakıyordu. Sönmez bir merak ateşi ruhunda tutuştu. Zaten işte mühür bozulmuştu. Açsa... Belli bile olmayacaktı. Başını salladı. Kendi kendine:

— Sakın, sakın!

Dedi. İçinde tutuşan merak ateşi öldürücü bir sıtma gibi her yerini sarsıyordu. Harareten yanan elleri, sanki kendi iradesiyle inat eden başka bir vücudun âza imiş gibi torbayı açtı. Üçe katlanmış kâğıdı çıkardı. Tosun Bey, iradesine isyan eden ellerinin cinayetinden titredi. Bir ferman açılabilir miydi? Fakat kımıldayamıyor, ellerine hükmedemiyordu. Zincire vurulmuş, hareketsiz yatarken, başkasının işlediği cinayeti karışmadan seyrederek gibi, ellerinin hiyanetine bakakaldı. Kendisini dinlemeyen bu eller, fermanı da açtı. Tosun Bey az ışık veren kandilin ziyâsıyla ancak gördüğü satırları okudu. Taş odanın beyaz duvarları, nakışlı tavan, halı örtülmüş döşeme etrafında dönmeye başladı. Deli oluyordu.

Cinayetten sonra kaçan katiller gibi elleri iki tarafına düştü. Açık ferman dizlerinin üstünde kaldı. "... İşbu emr-i şerifimizin hâmilî devletimize vücudu muzır olan Tosun Bey kulumun da hemen,

vücudundan başın kesesin ve şöyle bilesin ki..." Gözünü bu cümleden ayıramıyordu. Aşağısını okuyamadı. Demek, gece gündüz, hiç durmadan koşarak getirdiği, rüyasında vücudunu yakan bu kırmızı kese, kendi idam fermanıydı. Şaşkınlığı çok sürmedi. Belki elli defa ölümün pek yakından geçerek korkunç kanatlarını sürttüğü geniş ve parlak alnını tuttu. Arkasına dayandı. Sağındaki pencereden siyah ve dağınık bulutların geçişine baktı. Bir an öyle durdu. Derin bir nefesle göğsünü kabarttı: :— Ama niçin? Ama niçin? Dedi. Sadakatten, cesaretten, fedakarlıktan, harpten, hücumdan başka ne yapmıştı? Tâ on beş yaşından beri... On senedir at sırtından inmiyordu. Bütün dünyayı dolaşüyor, en nâmdar kahramanların çekindikleri yere gözünü kırpmadan atılıyordu. Muhâsaradaki burçların içine, yüzlerce zırhlı düşmanın arasına, tek başına yalın kılıç atıldığı zamanlar ölmediği halde, şimdi bir celladın, âdî,köpek bir çingenenin satırı altında mı can verecekti? Maziye hep birden düşünüyor ve kırılr gibi olan cesareti yavaş yavaş yerine geliyordu. Doğruldu. Ayağa kalktı. Ferman ve kese yere düştü:

— Ben kafamı kolay kolay vermem.

Dedi. Pencereye yaklaştı. Siyah bulutlar daha hızlı geçiyor, tan yeri morlaşıyor, çiftliğin yanından akan küçük bir derenin hüzünlü ve hafif şırıltısı işitiliyordu. Bütün Rumeli, bütün Anadolu kendisini tanırdı. Anadolu'ya atlayınca hangi şehzadenin yanına gitse, muhabbetle kabul olunacağına emindi. On kişiye, yüz kişiye değil, icabında bin kişiye karşı koyabilecek bir cesareti vardı. Sonra kuvveti, mahareti, çevikliği... Bütün memlekette daha bir eşi yoktu. Bir kere Anadolu'ya kapağı atınca, ele geçmek imkansızdı. İran'a, Turan'a kadar vura kıra gider, nâmına birçok şanlar, şerefler ilave ederdi... Tekrar kalbi:

— Ama niçin? Niçin?..

Diye burkuldu. Hiçbir şey beklemiyordu. Aklına ancak mükafat ve iltifat gelirdi. Böyle bir kelime... Asla... Acaba ne kabahat yapmıştı? Düşünüyor, düşünüyor, bir türlü kabahate benzer bir şey yaptığını hatırlamıyordu.

— Ah müzevirler! Allah'tan korkmaz bühtancılar...

Kimbilir aleyhinde ne yalan uydurmuşlardı. Fakat... O, babası gibi celladın pis kılıcına bir koyun itaatiyle başını uzatmayacak, canını almaya gelenlerin canlarını alacak; kendi canı alınıncaya kadar, başkalarından can alacaktı..

— Vakit geçirmeyeyim.

Diye mırıldandı. Tolgasını başına geçirdi. Kılıcının kayışını, kuburluklarını sıkıştırdı. Yerdeki fermanla keseyi aldı. Yine gözüne "...devletimize vücudu muzır olan..." kelimeleri ilişti. Niçin onun vücudu devlete muzırdı? Böyle bir itham, canını devlet uğruna nezretmiş bir insan için ne acı bir tahkir, ne acı bir küfürdü... Yazıya dikkat etti. Acaba padişahın hattı mıydı? Silahtar Cafer Ağa'nın da olmak ihtimali vardı. Padişahla onun hattı, farksız derecede birbirine benzerdi. Fermanı katladı. Yine keseye soktu. Balmumunu hohladı. Mührü eski yerinden hafifçe yapıştırdı. Azrailin kanadından kopma kanlı bir tüy kadar hafif olan bu müthiş bez içinde, işte hayatı duruyordu. Evirdi, çevirdi. Böyle... Bu müthiş şeye bakarken, yâdından hep eremediği muradları, mübhem emelleri geçti. Bu dakikaya kadar ne mesuttu. Şan, şeref, şöret, servet, debdebe içinde yaşıyordu. Padişahın en sevgili gözdesiydi. Gördüğü lütufları düşündü. Sipâhîlik zamanlarını hatırladı. Daha on beş yaşındayken bile kuvveti, şecaati görenleri şaşırtıyordu. Cirit oyunlarında, güreşlerde, mübârezelerde hep birinci geliyordu. Sonra... Kendini evinde büyüten, babasının eski emektarı ihtiyar

Salih Ağa gözünün önüne geldi. İstanbul'dan çıkarken veda için elini öpmeye gittiği zaman, bu ihtiyarın verdiği nasihatı iştirir gibi oldu: "Padişah'ın emrinden dışarı çıkma. Canını istese ver. Düşünme. Dünyada olmasa bile ahirette mükafatını görürsün..." Maziyi hatırlamaya devam edemedi. Ansızın bozulan bir saat gibi sanki dimağı durdu. Yalnız kulağından Salih Ağa'nın sesi çıkmıyordu:

— Padişahın emrinden dışarı çıkma...

Halbuki... Halbuki... O, işte padişahın emrinden dışarı çıkıyor, hatta isyana hazırlanıyordu. Bu büyük ve şenî günahı yapmış gibi kalbinde heyecan ve nedametle karışık zehirli bir sızı duydu. Canını padişah ve devlet uğrunda vermeye ahdetmiş miydi? O halde bu canı kimden, nereye, niçin kaçırıacaktı? Artık, birdenbire kuvvetlenmiş iraddesinin hükmüne tâbi demir elleriyle tuttuğu bu kırmızı keseyi kaldırdı. Dudaklarına dokundurdu. Sonra başına götürdü.

* * *

Güneş bulutlar içinden gizlice doğarken, doludizgin Niş'e girdi. Canlı bir yıldırım gibi, dar ve bozuk sokaklardan geçti. Beyin konağı önünde atından atladı. Kendisini tanıyan kapıcılar, sipâhîler, askerler:

— Tosun Bey! Tosun Bey!

Diye koşuştular. İki kanadı açık geniş kapının, ortasında bir fener sarkan beyaz badanalı kemeri altından, temiz ve zemini kara taş kaplı iç avluya ilerledi. Bağırды:

— Çabuk Bey'e haber verin, ferman var...

Hizmetkârların arasından ayrılan uzun boylu kapıcıbaşı öne düştü. Onu taş merdivenlerden çıkardı. Bey, sabah namazını kılarak selamlığa çıkmış, rahat rahat çubuğunu çekiyor, mahmurluk keyfini yetiştiriyordu. Odasına ansızın Tosun Bey'i girdiğini görünce

şaşaladı. Bu Bey, onun cesaret ve kahramanlığına meftun, ihtiyar, feleğin çemberinden geçmiş eski bir askerdir. Hemen ayağa kalktı. Kucakladı. Alnından öptü:

— Safa geldin yiğidim, hayır haberler getirdin...

Tosun Bey gülerek:

— Bir ferman-ı hümayun getirdim.

Dedi. Ve koynundan kırmızı keseyi çıkardı. Öptü. Başına koydu. Uzattı. İhtiyar Bey, bilhassa tosun Bey'le gönderilen bu fermanın ehemmiyetini düşündü. Yorgun yüreği hopladı. Sarardı. Titrek, zayıf ve kılı elleriyle bu keseyi aldı. Öptü. Başına koydu. Mumun bozukluğuna bile dikkat etmedi. Kopardı. Fermanı çıkardı. Açtı. Okudu. Uzun çubuğunun dayalı durduğu yüksek sedire yıkılıverdi. Karşısında Tosun Bey, bir eli kalçasında, dinç ve levent duruyor, gülümsüyordu. Zavallı ihtiyar ağlamaya başladı:

— Ne ağlıyorsun, Bey hazretleri?

İhtiyar inledi:

— bu fermanın ne yazdığını biliyor musun?

— Biliyorum: Benim kafamın kesilmesini yazıyor..

— ...

İhtiyar bey, bütün memlekette kahramanlığı dillere destan olan bu al yanaklı, gür bıyıklı, dağ parçası, heybetli, cesur, güzel bahadıra ıslak gözleriyle uzun uzun baktı. Acaba niçin gazaba uğramıştı? Böyle bir arslanı, celladın eline vermek ne büyük bir insafsızlıktı. Hangi vicdan buna razı olurdu? Ak sakalına yakışmayan masum bir hıçkırıkla:

— Kabahatin ne?

Diye sordu.

— Padişahım bilir...

— Ben senin basını kesmem, Tosun Bey. Şimdi affını yazacağım. Çifte tatar çıkaracağım. İstirhamım kabul olunmazsa kendi başımın kesilmesini isteyeceğim.

— Hayır, Bey! Hayır... Padişahın emrinden dışarı çıkma. Başımı kes... Kestikten sonra affımı istirham et. Padişahım, kendi emri yerine geldikten sonra, ben kulunu affetsin.

İhtiyar bey daha ziyâde ağlıyor, hıçkırıyordu:

— Ben senin gibi bir yiğide kıyamam. Ben seni kesemem. Elim dilim buna varmaz.

— ...

— Vallahi seni kesemem...

— ...

Yeni uyanmış erkek bir arslan sükunuyla gülümseyen Tosun Bey'in parlak çehresi birdenbire karardı. Gür kaşları çatıldı. Şahin bakışlı iri ela gözleri açıldı. Nefret ve hiddetle kılıcını çekti:

— Padişahımın emrini yapmayan âsilerin başını ben keserim!...

Diye kükreyerek yumuşak kalpli, zayıf ve itaatsız ihtiyarın üzerine yürüdü. Al çuhadan büyük kapı perdesinin arkasında gizli nöbet bekleyen silahlı hademeler koşuştular. Ve onu tuttular.

* * *

Yarım saat sonra:

Sırmalı resmî kavuğunu çıkararak başına mütevazî ibadet külâhını geçirmiş olan ak sakallı bey, تنها odasında, seccadesine oturmuş, boynu bükük "Yâsin" okurken, dışarda mahzun ve belirsiz bir yağmur serpeyor; iç avlunun siyah taşlarındaki taze ve sıcak kanlar üstüne, sahipleri görünmeyen samimi gözyaşları gibi damlıyordu.